

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1996 оны 9 дүгээр сарын 3-ны өдөр
Улаанбаатар хот

ТӨВ БАНК /МОНГОЛБАНК/-НЫ ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Нийтлэг үндэслэл

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын Төв банк /Монголбанк/-ны бүрэн эрх, түүний удирдлага, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг тодорхойлж, төрийн мөнгөний бодлогыг Төв Банк /Монголбанк/-наас хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Төв Банк /Монголбанк/-ны тухай хууль тогтоомж

Төв Банк /Монголбанк/-ны тухай хууль тогтоомж нь Үндсэн хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

3 дугаар зүйл. Төв Банк /Монголбанк/-ны эрх зүйн байдал

1. Монгол Улсын хэмжээнд төрийн мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллагыг Монгол Улсын Төв Банк гэнэ. Монгол Улсын Төв Банкыг Монголбанк гэж нэрлэнэ. Монголбанкны төв нь Монгол Улсын нийслэлд байрлана.

2. Монголбанк нь төрөөс үүсгэн байгуулсан хуулийн этгээд бөгөөд тогтоосон загвараар хийсэн тамга, тэмдэг, албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ. Монголбанк өөрийн билэгдэл тэмдэгтэй байж болно.

4 дүгээр зүйл. Монголбанкны үндсэн зорилт

1. Монголбанкны үндсэн зорилт нь үндэсний мөнгөн тэмдэгт-төгрөгийн тогтвортой байдлыг хангахад оршино.

2. Монголбанк өөрийн үндсэн зорилтын хүрээнд санхүүгийн зах зээл, банкны тогтолцооны тогтвортой байдлыг хангах замаар үндэсний эдийн засгийн тэнцвэртэй хөгжилд дэмжлэг үзүүлнэ.

5 дугаар зүйл. Монголбанкны үйл ажиллагааны чиглэл

Монголбанк энэ хуульд заасан өөрийн зорилтыг биелүүлэхийн тулд дараахь чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлнэ:

- 1/ мөнгөн тэмдэгт гүйлгээнд гаргах;
- 2/ мөнгөний бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

- 3/ Засгийн газрын санхүүгийн зуучлагчийн үүрэг гүйцэтгэх;
- 4/ банкны үйл ажиллагаанд хяналт тавих;
- 5/ банк хоорондын төлбөр тооцоог зохион байгуулах;
- 6/ гадаад валютын улсын нөөцийг эзэмшиж, удирдах.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт

6 дугаар зүйл. Мөнгөн тэмдэгт гүйлгээнд гаргах онцгой эрх

1. Монголбанк Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгтийг гүйлгээнд гаргах онцгой эрх эдэлнэ.
2. Мөнгөн тэмдэгт хуурамчаар үйлдэх, хуурамч мөнгөн тэмдэгт гүйлгээнд гаргахыг хориглоно.

7 дугаар зүйл. Мөнгөн тэмдэгтийн нэгж, хэлбэр

1. Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгтийн албан ёсны нэгж нь төгрөг мөн. Нэг төгрөг зуун мөнгөтэй тэнцэнэ.
2. Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт нь цаасан дэвсгэрт болон зоосон хэлбэртэй байна. Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгтийн хэв загварыг Улсын Их Хурал батална.

8 дугаар зүйл. Төлбөрийн хууль ёсны хэрэгсэл

1. Монголбанкнаас гүйлгээнд гаргасан төгрөг нь өөрийн нэрлэсэн дүнгээрээ Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт бүх төлбөр тооцоонд хэрэглэгдэх төлбөрийн хууль ёсны хэрэгсэл мөн.
2. Хуульд өөрөөр заагаагүй бол төгрөгийг орлох төлбөрийн бусад хэрэгслийг Монголбанкны зөвшөөрлөөр төлбөр тооцоонд хэрэглэж болно.

9 дүгээр зүйл. Мөнгөн тэмдэгттэй холбогдсон Монголбанкны үйл ажиллагаа

1. Монголбанк мөнгөн тэмдэгт гүйлгээнд гаргах, гүйлгээнээс татах замаар гүйлгээнд байгаа мөнгөн тэмдэгтийн зохистой бүтцийг хангах үйл ажиллагаа явуулна.
2. Монголбанк мөнгөн тэмдэгт үйлдвэрлэх, тээвэрлэх, хадгалах, түүний нөөцийг бий болгох, хүчин төгөлдөр эсэхийг тодорхойлох, гэмтэж муудсаныг солих, устгах ажлыг эрхлэн зохион байгуулна.
3. Гэмтэж муудсан мөнгөн тэмдэгт солих журмыг Монголбанк тогтооно. Монголбанкны зөвшөөрөлгүйгээр мөнгөн тэмдэгт устгахыг хориглоно.

9¹ дүгээр зүйл. Мөнгөн тэмдэгтийг хуурамчаар үйлдэхтэй тэмцэх

1. Мөнгөн тэмдэгтийн хуурамч эсэхийг Монголбанк тогтооно.

2. Хуурамч мөнгөн тэмдэгтийг Монголбанк устгана.

3. Мөнгөн тэмдэгтийн хуурамч эсэхийг тогтоох, хуурамч буюу хуурамч байж болзошгүй мөнгөн тэмдэгтийн талаархи мэдээллийг хүлээн авах, хуурамч мөнгөн тэмдэгтийг устгахтай холбогдсон журмыг Монголбанк тогтооно.

[/Дээрх 9¹ дүгээр зүйлийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

Монголбанкны үйл ажиллагаа

10 дугаар зүйл. Мөнгөний бодлогыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх

1. Монголбанк төрийн мөнгөний бодлогыг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

2. Монголбанк дараагийн жилд баримтлах төрийн мөнгөний бодлогыг боловсруулж, жил бүрийн 10 дугаар сарын 1-ний дотор Улсын Их Хуралд өргөн барих бөгөөд түүнд дараахь асуудлыг тусгасан байна:

1/ тайлант оны төрийн мөнгөний бодлогын хэрэгжилтийн явц, санхүүгийн зах зээлийн байдал, түүнд нөлөөлсөн хүчин зүйл, шалтгааныг тайлбарласан дүгнэлт;

[/Энэ заалтад 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

2/ Монголбанкнаас дараагийн жилд баримтлах мөнгөний бодлогын зорилт, мөнгөний бодлогод нөлөөлж болох төгрөгийн ханшийн өөрчлөгдөх хандлага, санхүүгийн зах зээлд нөлөөлж болох хүчин зүйлсийн талаархи төсөөлөл.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

11 дүгээр зүйл. Мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэх хэрэгсэл

Монголбанк төрийн мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэхдээ дараахь хэрэгслийг ашиглаж болно:

1/ банкны заавал байлгах нөөцийн хувь, хэмжээг тогтоох;

2/ банкинд зээл олгох;

[/Энэ заалтыг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

3/ Монголбанкны зээл, үнэт цаасны хүү болон хямдруулалтын хувиар дамжуулж хүүгийн нэгдсэн бодлого явуулах;

4/ нээлттэй зах зээлийн үйл ажиллагаа явуулах;

5/ банкнаас олгох зээлийн үлдэгдэлд хязгаарлалт хийх.

12 дугаар зүйл. Банкны заавал байлгах нөөц

1. Монголбанк иргэн, хуулийн этгээдийн банкин дахь харилцах данс, хадгаламжийн үлдэгдэл болон Монголбанкнаас тогтоосон банкны бусад пассивын дүнгийн тодорхой хувийг бэлэн нөөцийн байдлаар заавал байлгахыг банкнаас шаардана.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

2. Монголбанк банкны заавал байлгах нөөцийн хувь, хэмжээг гучин хувиас дээшгүй байхаар тогтоох бөгөөд бусдаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн хугацаа, төрлөөс хамааруулан ялгаатай тогтоож болно.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

3. Банкны бэлэн нөөц нь тухайн банкны кассад байгаа бэлэн мөнгө ба Монголбанкн дахь харилцах дансны үлдэгдлийн хэлбэрээр байж болно.

4. Монголбанк банкны заавал байлгах нөөцийг хангасан хэсэгт ногдох бэлэн нөөцөд хүү төлж болно.

5. Монголбанк заавал байлгах нөөцийг дутагдуулсан банкинд торгууль ногдуулна. Торгуулийн дээд хязгаар нь тухайн үед Монголбанкнаас банкинд олгох хамгийн өндөр хүүтэй зээлийн хүү дээр таван нэгж хувийг нэмсэнээс илүүгүй байна.

6. Банкны заавал байлгах нөөцийг тооцох, хяналт тавих журмыг Монголбанк тогтооно.

13 дугаар зүйл. Банкинд зээл олгох

1. Монголбанк эцсийн зээлдүүлэгчийн хувьд дараахь нөхцөлийг хангасан банкинд зээл олгож болно:

1/зээл нь Засгийн газрын үнэт цаас, Монголбанкны үнэт цаас, Монголбанкн дахь тухайн банкны харилцах данс, хадгаламж, Монголбанк хүлээн зөвшөөрөх активаар баталгаажсан;

[/Энэ заалтыг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

2/ банкны төлбөрийн чадварт гурван сараас дээшгүй хугацааны хүндрэл бий болсон, банк өөрийн үйл ажиллагааны үр дүнд уг хүндрэлээс гарч, авсан зээлээ хугацаанд нь төлөх боломжтой гэж Монголбанк үзсэн.

2. Монголбанк мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэхдээ банкинд олгох зээлийн нийт хэмжээг тодорхойлсны үндсэн дээр нэг банкинд олгох зээлийн хэмжээг тухайн банкны зээлжих чадварын хязгаарт багтаан тогтоох эрхтэй.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

3. Монголбанк банкинд зээлийг хүүгээр өрсөлдүүлэх буюу үл өрсөлдүүлэх хэлбэрээр гэрээний үндсэн дээр олгож болно.

4. Банкинд зээл олгох нийтлэг журмыг энэ хуульд нийцүүлэн Монголбанк тогтооно.

5. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1 дэх заалтад заасан Монголбанкны хүлээн зөвшөөрөх активын жагсаалтыг Монголбанк баталж, нийтэд ил тод мэдээлнэ.

14 дүгээр зүйл. Хүүгийн нэгдсэн бодлого явуулах

Монголбанк нь өөрийн зээл, үнэт цаасны хүү болон хямдруулалтын хувиар дамжуулан банкны хүүгийн нэгдсэн бодлого явуулна.

15 дугаар зүйл. Нээлттэй зах зээлийн үйл ажиллагаа явуулах

1. Монголбанк мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэхдээ үнэт цаас гаргах, түүнийг худалдан авах, худалдах, Засгийн газрын үнэт цаас, хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас, Монголбанкнаас зөвшөөрсөн бусад үнэт цаасыг мөнгөний зах дээр худалдах, худалдаж авах замаар нээлттэй зах зээлийн үйл ажиллагаа явуулах эрхтэй.

[/Энэ зүйлийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

16 дугаар зүйл. Банкнаас олгох зээлийн үлдэгдэлд хязгаарлалт хийх

Монголбанк энэ хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 1-ээс 4-т заасан мөнгөний бодлогын хэрэгслийг хангалтгүй гэж үзсэн тохиолдолд банкнаас иргэн, хуулийн этгээдэд олгох зээлийн үлдэгдэлд хязгаарлалт хийж болно.

[/Энэ зүйлд 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

17 дугаар зүйл. Засгийн газрын санхүүгийн зуучлагчийн үүрэг гүйцэтгэх

Монголбанк Засгийн газрын санхүүгийн зуучлагчийн үүрэг гүйцэтгэхдээ дараахь үйл ажиллагааг явуулж болно:

1/ зохих нөхцлийг тусгасан гэрээний дагуу төрийн сангийн нэгдсэн дансыг Сангийн сайдын хүсэлтээр өөр дээрээ байршуулж, холбогдох гүйлгээг хийх;

[/Энэ заалтад 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

2/ Засгийн газраас гаргасан үнэт цаасыг Засгийн газрын хүсэлтээр бусад этгээдэд зуучлан борлуулах ба төрийн мөнгөний бодлогын зорилт, зах зээлийн тухайн үеийн нөхцөл байдалд нийцэж байвал түүнийг худалдан авах, худалдах;

[/Энэ заалтад 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

3/ Засгийн газрын болон түүнээс баталгаа гаргасан хуулийн этгээдийн гадаадаас авсан зээлийн төлбөрийн хуваарийг баримтлан төрийн сангийн нэгдсэн дансны үлдэгдлийн хэмжээнд багтаан төлбөр тооцоо гүйцэтгэх;

[/Энэ заалтад 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

4/ хууль тогтоомжид нийцсэн зуучлалын бусад үйл ажиллагаа эрхлэх.

18 дугаар зүйл. Засгийн газарт зээл олгох

1. Монголбанк төсвийн улирлын чанартай орлого, зарлагын зөрүүг нөхөхөд зориулж тухайн санхүүгийн жил дуусахаас өмнө төлөгдсөн байх түр хугацааны зээлийг Засгийн газарт гэрээний үндсэн дээр олгож болно.

2. Тухайн санхүүгийн жилийн түр хугацааны зээлийн үлдэгдлийн нийт хэмжээ нь дотоодоос төсөвт сүүлийн гурван жилд орсон орлогын дунджийн арван хувиас хэтрэхгүй байна. Дотоодоос төсөвт орох орлогод Засгийн газар өөрийн активыг зарж борлуулсны орлого болон дотоодын зээллэг, үнэт цаас гаргаснаар олох орлогыг хамааруулахгүй.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

3. Засгийн газраас гаргасан үнэт цаасыг Монголбанк худалдан авсан бол түүнийг Засгийн газарт олгосон зээлийн үлдэгдэлд оруулж тооцно. Монголбанкны худалдан авсан Засгийн газрын урт хугацаатай үнэт цаасны үлдэгдлийг энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан түр хугацааны зээлийн үлдэгдлийн нийт хэмжээнд оруулахгүй.

[/Энэ хэсэгт 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт орсон/](#)

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

4. Засгийн газрын гадаадаас авсан зээл, тусламжийн хөрөнгийг түүний зөвшөөрөлгүйгээр Монголбанк эзэмшиж, зохицуулж үл болно.

[/Энэ хэсгийг 1998 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

5. Засгийн газарт зээл олгох журмыг энэ хуульд нийцүүлэн Монголбанк тогтооно.

[/Энэ хэсгийн дугаарыг 1998 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар өөрчилсөн/](#)

19 дүгээр зүйл. Банкны үйл ажиллагаанд хяналт тавих

1. Монголбанк хадгаламж эзэмшигч, харилцагчийн эрх ашгийг хамгаалах, банкны тогтолцооны найдвартай байдлыг бэхжүүлэх зорилгоор банк байгуулах зөвшөөрөл банкинд олгох, түүний өөрийн хөрөнгө, төлбөрийн чадварыг хангуулах болон үйл ажиллагааг нь зохицуулахтай холбогдсон дүрэм, журам шийдвэр гаргаж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавина.

[/Энэ хэсэгт 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт, өөрчлөлт орсон/](#)

2. Банк байгуулах, зөвшөөрөл олгох, зөвшөөрлийг хүчингүй болгох, хязгаарлалт хийх, шаардлага тавих, хяналт шалгалт хийх, банкинд албадлагын арга хэмжээ авах үйл ажиллагааг холбогдох хуулиар зохицуулна.

[/Энэ хэсэгт 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

20 дугаар зүйл. Банк хоорондын төлбөр тооцоог зохион байгуулах

1. Монголбанк банк хоорондын төлбөр, харилцан суутгах тооцоог зохион байгуулж болно. Банк хоорондын төлбөр тооцоог Монголбанкн дахь тухайн банкны харилцах дансаар дамжуулан гүйцэтгэнэ.

2. Монголбанк банк хоорондын төлбөр тооцоог гүйцэтгэх өөрийн салбар байгуулан ажиллуулж болно.

3. Банк хоорондын төлбөр тооцооны журмыг Монголбанк тогтооно.

21 дүгээр зүйл. Гадаад валютын улсын нөөцийг эзэмшиж, удирдах

[/Энэ зүйлийн гарчигт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

1. Монголбанк эзэмшин, удирдаж байгаа гадаад валютын улсын нөөцийн гадаад төлбөрийг түргэн гүйцэтгэх чадвар, найдвартай байдлыг хангах үүрэгтэй. Зөвхөн эдгээр үүрэг бүрэн биелсэн нөхцөлд гадаад валютын улсын нөөцийг ашиглан санхүүгийн зах зээл дээр арилжаалагдах хэрэгсэлд хөрөнгө оруулалт хийх замаар орлогыг нэмэгдүүлэх үйл ажиллагаа явуулж болно.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

2. Монголбанкин дахь гадаад валютын улсын нөөц дараахь төрлийн активаас бүрдэнэ:

1/ гадаад орны банк, санхүүгийн байгууллагад хадгалж байгаа мөнгөжсөн алт;

2/ бэлэн ба бэлэн бус хэлбэрээр байгаа чөлөөтэй хөрвөдөг гадаад валют;

3/ чөлөөтэй хөрвөдөг гадаад валютаар чөлөөтэй төлөгдөх вексель;

4/ гадаад орны Засгийн газар, төв банк, олон улсын санхүүгийн байгууллагаас гаргасан буюу баталгаажуулсан чөлөөтэй хөрвөдөг гадаад валютаар нэрлэсэн, түүгээр төлөгдөх бүх төрлийн үнэт цаас;

[/Энэ заалтад 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

5/ олон улсын хэмжээнд гадаад валютын нөөцөд тооцогдох бусад актив.

3. Монголбанк гадаад валютын улсын нөөцийг удирдахдаа энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан гадаад валютын нөөцийн бүрэлдэхүүн хэсгийг харилцан чөлөөтэй хөрвүүлэх, худалдах, худалдан авах үйл ажиллагаа явуулж болно.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

4. Монголбанк чөлөөтэй хөрвөдөг гадаад валют, түүнтэй адилтгах хэрэгслийг төгрөгөөр худалдах, худалдаж авахдаа төгрөгийн тогтвортой байдлыг хангана.

5. Гадаад валютын улсын нөөц нь Улсын Их Хурлаас тогтоосон доод хэмжээнээс багассан эсхүл гадаад валютын бодлогыг хэрэгжүүлэх болон улсын гадаад төлбөр тооцоог шуурхай явуулах боломж алдагдсаныг Монголбанк тодорхойлсон нөхцөлд Монголбанк Засгийн газартай хамтран холбогдох арга хэмжээ авна.

22 дугаар зүйл. Гадаад валютын зохицуулалт

1. Монголбанк гадаад валютын зохицуулалтыг хуульд заасны дагуу хэрэгжүүлнэ.

2. Монголбанк гадаад валюттай харьцах төгрөгийн ханшны бодлогыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэхдээ ханш нь чөлөөтэй бөгөөд бодитой байх, төгрөгийн тогтвортой байдал болон үндэсний эдийн засгийн тэнцвэртэй хөгжлийг хангах зарчмыг баримтална.

23 дугаар зүйл. Монголбанкны үйл ажиллагаанд хориглох зүйл

1. Монголбанкнаас дараахь үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:

1/ иргэн, хуулийн этгээдэд санхүүгийн буцалтгүй тусламж үзүүлэх;

2/ ашиг олох зорилгоор хөдлөх ба үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авах, худалдах;

3/ Засгийн газар болон банкнаас бусад хуулийн этгээд, иргэний мөнгөн хөрөнгийг хуримтлуулан хадгалах, төлбөр тооцоо хийх, зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх;

4/ хуулийн этгээдийн дүрмийн санд хувь оруулах, үнэт цаас худалдан авах, худалдах.

[/Энэ хэсэгт 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

5/ Засгийн газар, банкнаас бусад хуулийн этгээд, иргэнд зээл, төлбөрийн болон банкны баталгаа гаргах;

[/Энэ заалтыг 2003 оны 6 дугаар сарын 20-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

6/ хуулийн этгээд, иргэний дотоод, гадаадаас авах зээлийг дэмжих зорилгоор алт болон нөөц активыг барьцаалах;

[/Энэ заалтыг 2003 оны 6 дугаар сарын 20-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

7/ улсын төсөвт тусгагдаж Улсын Их Хурлаар батлагдсан, энэ хуулиар зөвшөөрснөөс бусад, хуулийн этгээд, иргэний эдийн засгийн буюу арилжааны үйл ажиллагааг дэмжсэн тэнцлийн болон тэнцлийн гадуурх аливаа гүйлгээ хийх.

[/Энэ заалтыг 2003 оны 6 дугаар сарын 20-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

2. Монголбанк дараахь үйл ажиллагаа явуулах нь энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасанд хамаарахгүй:

1/ авлага барагдуулах зорилгоор боломжтой хугацааны дотор худалдах нөхцөлтэйгээр энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2,4-т заасан хөрөнгө, үнэт цаасыг худалдан авах;

2/ нийт дүнгээрээ өөрийн хөрөнгийн гурван хувиас хэтрүүлэхгүйгээр дангаараа хадгаламжийн даатгал, экспортын санхүүжилт, төлбөр харилцан суутгах үйл ажиллагаа, автоматжуулалт, банкны мэдээлэл боловсруулалт эрхэлдэг болон мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэхтэй шууд холбоотой хуулийн этгээдийн хувьцааг эзэмших;

3/ өөрийн ажилтныг Төрийн албаны тухай хуульд зааснаас дордуулахгүйгээр ажиллах нөхцөл, баталгаагаар хангах, ажилтанд хууль тогтоомжийн дагуу санхүүгийн тусламж үзүүлэх, зардлыг гаргах.

[/Энэ заалтад 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)

4/ банкны төлбөрийн чадварт гарсан хүндрэл нь банкны тогтолцоо, төлбөр тооцооны тогтолцооны шинж чанартай эрсдлийг үүсгэж болзошгүй болсон гэж үзэж Монголбанк онцгой дэглэм тогтоосон.

[/Энэ хэсгийг 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Монголбанкнаас банкинд тавих хяналт

24 дүгээр зүйл. Банкинд хяналт тавих Монголбанкны бүрэн эрх

1. Монголбанк нь банкны хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх хүрээнд банкны үйл ажиллагааг хянан шалгах, банкинд албадлагын арга хэмжээ авах эрхтэй.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

2. Монголбанкны хяналт шалгалтыг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн томилсон хянан шалгагч, хянагч хэрэгжүүлнэ.

[/Энэ хэсэгт 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт орсон/](#)

3. Монголбанк энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан албадлагын арга хэмжээний хүрээнд онцгой дэглэм тогтоосон үед санхүү, банкны тогтолцоог эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор зээл олгож болно.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

25 дугаар зүйл. Монголбанкны хянан шалгагчийн бүрэн эрх

1. Монголбанкны хянан шалгагч банкны тухай хууль тогтоомж, төрийн мөнгөний бодлого болон Монголбанкны гаргасан дүрэм, журам, Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн шийдвэрийг иргэн, хуулийн этгээд банкнаас хэрхэн биелүүлж байгаад хяналт тавьж, шалгалт хийнэ. Хянан шалгагч нь улсын байцаагчийн эрх эдэлнэ.

[/Энэ хэсэгт 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт орсон/](#)

2. Монголбанкны хянан шалгагч дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

1/ банкны байр, тасалгаа, бусад холбогдох газарт нэвтрэн орох;

2/ банкны данс бүртгэл, тайлан, тэнцэл, санхүүгийн баримтад хяналт шалгалт хийх, тайлбар, лавлагаа гаргуулж авах, асуулт тавьж, хариулт авах;

3/ шаардлагатай магадлагаа, баримтын хуулбарыг уг банкны харилцагч иргэн, хуулийн этгээд, банк, санхүүгийн болон бусад байгууллагаас үнэ төлбөргүй гаргуулан авах;

[/Энэ заалтад 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

4/ хуулийн этгээд, иргэний банкны үйл ажиллагаатай холбогдох баримтыг шалгаж үзэх;

[/Энэ заалтад 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

5/ банк, түүний үйл ажиллагаатай холбогдсон хууль тогтоомжийг зөрчсөн гэм буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу захиргааны хариуцлага хүлээлгэх;

6/ хууль тогтоомж зөрчсөн нь гэмт хэргийн шинжтэй байвал холбогдох баримт бичгийг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх;

7/ Монголбанкнаас тогтоосон банкны үйл ажиллагааны шалгуур үзүүлэлтийг хангаагүй буюу зээл төлөгдөхөд учирч болзошгүй алдагдлаас хамгаалах санг бүрэн байгуулаагүй банкны гишүүнд ногдол ашиг хуваарилахыг зогсоох.

8/банкны санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа тоног төхөөрөмж, программ хангамжид нэвтрэх, тэдгээрээс банкны үйл ажиллагаатай холбоотой тайлан мэдээ, мэдээллийг цахим болон бусад хэлбэрээр хувилан авах.

[/Энэ заалтыг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

3.Монголбанкны хянан шалгагч бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ дараахь баталгаагаар хангагдана:

1/хянан шалгагчаас эрх хэмжээнийхээ хүрээнд тавьсан хууль ёсны шаардлагыг биелүүлээгүй, эсхүл түүнийг биелүүлснээс банк, гуравдагч этгээдэд учирсан хохирлыг Монголбанк, түүний хянан шалгагч хариуцахгүй байх;

2/хянан шалгагчийг хуулиар хүлээлгэсэн албан үүрэгтэй нь холбоотойгоор заналхийлэх, сүрдүүлэх, амь бие, эрүүл мэндэд нь халдах аливаа хууль бус үйлдлээс хянан шалгагч, түүний гэр бүлийн гишүүдийг төр хамгаалах;

3/хянан шалгагч үүргээ гүйцэтгэх үедээ эрүүл мэнд нь хохирсон буюу амь насаа алдсан тохиолдолд түүнд болон түүний гэр бүлд Монголбанкнаас тогтоосон журмын дагуу тэтгэвэр, тэтгэмж, зардлыг олгох.

[/Дээрх 3 дахь хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

25¹ дүгээр зүйл. Монголбанкны хянагч

1. Монголбанкнаас томилсон хянагч нь дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

1/ томилогдсон хугацаандаа банкны өдөр тутмын үйл ажиллагаа хэвийн явагдаж байгаа эсэх болон удирдлагын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, Монголбанкинд тайлагнах;

2/ банкны хувь нийлүүлэгчдийн болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хуралд саналын эрхгүйгээр оролцох, хурлаар хэлэлцэж байгаа асуудлаар зөвлөгөө өгөх;

3/ банк хууль тогтоомж зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан бол зөрчлийг арилгах талаар хугацаатай үүрэг даалгавар өгч, биелэлтийг хангуулах;

4/ энэ хуульд заасан хянан шалгагчийн бүрэн эрх.

[/Энэ зүйлийг 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

25² дугаар зүйл.Монголбанкны хянан шалгагч, хянагчийн хяналт шалгалт хийхээс татгалзах үндэслэл

1.Монголбанкнаас томилсон хянан шалгагч, хянагч нь дараахь нөхцөлд хяналт шалгалт хийхээс татгалзана:

1/тухайн банкинд сүүлийн хоёр жилийн хугацаанд ажиллаж байсан;

2/гэр бүлийн гишүүн, төрөл, садангийн хүн /хамт амьдардаггүй эцэг, эх, хүүхэд, төрсөн ах, эгч, дүү, хүргэн, бэр/ нь удирдах болон эрх бүхий албан тушаал /хувь нийлүүлэгч,

төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүн, захирал, түүний орлогч, ерөнхий нягтлан бодогч ба түүнтэй адилтгах албан тушаал/-д ажилладаг банкинд.

[/Дээрх 25^д дугаар зүйлийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

ТАВДУГААР БҮЛЭГ **Монголбанкны удирдлага**

26 дугаар зүйл. Монголбанкны удирдлага

1. Монголбанкийг Улсын Их Хурлаас томилогдсон Ерөнхийлөгч толгойлж үйл ажиллагаагаа Улсын Их Хурлын өмнө хариуцан тайлагнана. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийг Улсын Их Хурлын даргын өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал зургаан жилийн хугацаагаар томилно.

2. Монголбанкны Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч, Дэд ерөнхийлөгч нарыг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал зургаан жилийн хугацаагаар томилно.

3. Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч, Дэд ерөнхийлөгчийг томилохдоо түүний эдийн засаг, банк, санхүү, удирдлагын мэдлэг, мэргэшлийн ур чадвар, мэргэжлийн ёс зүй, ажлын туршлагыг харгалзана.

4. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн эзгүйд Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч, Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Тэргүүн дэд ерөнхийлөгчийн эзгүйд Дэд ерөнхийлөгч тус тус орон ажиллана.

5. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн цалингийн хэмжээг Улсын Их Хурал тогтооно.

6. Улсын Их Хурал Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч, Дэд ерөнхийлөгчийг дор дурдсан тохиолдолд албан тушаалаас нь чөлөөлөх асуудлыг шийдвэрлэнэ:

1/ арилжааны банкны хувьцаа эзэмшигч болсон;

2/ Монголбанкны эрх ашигт харш үйлдэл /эс үйлдэл/ гаргасан;

3/ биеийн эрүүл мэндийн байдал болон хүндэтгэн үзэх бусад шалтгаанаар албан үүргээ цаашид гүйцэтгэх боломжгүй гэж үзэж, уг албан тушаалаас чөлөөлж өгөхийг хүссэн;

4/ үүрэгт ажлаа хангалтгүй биелүүлсэн;

5/ гэмт хэрэг үйлдсэнийг нь шүүх тогтоосон;

6/ ашиг сонирхлын бусад зөрчил үүссэн.

7. Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч, Дэд ерөнхийлөгч нар үүрэгт ажлаасаа чөлөөлөгдсөнөөс хойш нэг жилийн дотор банкны удирдах албан тушаалд ажиллахыг хориглоно.

8. Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч, Дэд ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийн хугацаа тэдгээрийг томилсон өдрөөс эхэлж, Улсын Их Хурлаас дараагийн

Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч, Дэд ерөнхийлөгчийг томилсноор дуусгавар болно.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

27 дугаар зүйл. Монголбанкны Зөвлөл

1. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн дэргэд Монголбанкны Зөвлөл ажиллана.
2. Зөвлөл нь Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар зөвлөх эрхтэй.
3. Зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар тогтооно.

27¹ дүгээр зүйл. Монголбанкны Хяналтын зөвлөл

1. Монголбанкны дотоод хяналтын үйл ажиллагаа, хөндлөнгийн аудитын санал, зөвлөмжийн хэрэгжилт, хөрөнгө оруулалтын багц болон Монголбанкнаас санхүүгийн тайлангаа Улсын Их Хурал, олон нийтэд тайлагнаж, мэдээлж байгаа байдал, Монголбанкны Зөвлөлийн үйл ажиллагааны үр дүнд хяналт тавих эрх бүхий орон тооны бус Хяналтын зөвлөл ажиллана. Хяналтын зөвлөлийн ажиллах журмыг Улсын Их Хурал тогтооно.

2. Хяналтын зөвлөл нь төрийн мөнгөний бодлоготой холбоотой асуудлаар шийдвэр гаргахад аливаа хэлбэрээр оролцохгүй.

3. Хяналтын зөвлөл нь дарга, 6 гишүүнээс бүрдэнэ. Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүнийг Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хорооны санал болгосноор Улсын Их Хурлаас зургаан жилийн хугацаатай томилж, чөлөөлнө.

4. Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүн нь банк, санхүү, эдийн засаг, хууль зүйн чиглэлээр мэргэшсэн, эдгээр салбарын ажлын дадлага туршлагатай, ёс зүйн хувьд төлөвшсөн, дараахь шаардлагыг хангасан хүн байна:

1/ Монгол Улсын 30-аас дээш насны иргэн, ял шийтгэлгүй;

2/ банк, санхүү, эдийн засаг, хууль зүйн мэргэжлээр магистрын болон түүнээс дээш зэрэг, цолтой.

5. Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүнээр банк, санхүү, эдийн засгийн салбарын асуудал хариуцсан төрийн байгууллагад өмнө нь ажиллаж байсан хүнийг томилж болно.

6. Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүнээр Улсын Их Хурлын болон Засгийн газрын гишүүн, төрийн улс төрийн бусад албан тушаалтан, Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн, бүх шатны шүүхийн шүүгч, прокурор, төрийн захиргааны албан тушаалтан, Монголбанкны удирдах албан тушаалтныг томилж үл болно.

7. Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүнийг үүрэгт ажлаас нь дараахь тохиолдолд чөлөөлж болно:

1/ биеийн эрүүл мэндийн байдал болон хүндэтгэн үзэх бусад шалтгаанаар албан үүргээ цаашид гүйцэтгэх боломжгүй гэж үзэж, уг ажлаас чөлөөлж өгөхийг хүссэн;

2/ үүрэгт ажлаа хангалтгүй биелүүлсэн;

3/ гэмт хэрэг үйлдсэнийг нь шүүх тогтоосон;

4/ ашиг сонирхлын зөрчил үүссэн.

8.Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүнийг энэ хуулийн 27¹ дүгээр зүйлийн 7 дахь хэсэгт зааснаас бусад тохиолдолд чөлөөлж үл болно.

9. Хяналтын зөвлөл нь энэ хуулийн 27¹ дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан бүрэн эрхийг дараахь хүрээнд хэрэгжүүлнэ:

1/ Монголбанкны Зөвлөлийн үйл ажиллагааг тогтоосон журмын дагуу авч хэлэлцэх;

2/ Монголбанкны дотоод аудитын газрын хянан шалгагч болон тус банкны санхүүгийн тайланд аудит хийсэн байгууллагын аудитортой харилцаж, санал солилцох;

3/ шаардлагатай гэж үзвэл Монголбанкны үйл ажиллагаа, менежментийн аливаа асуудал, тодорхой гүйлгээнд шалгалт, аудит хийлгэх санал гаргах;

4/ Монголбанк энэ хуулийн 30 дугаар зүйлд заасны дагуу Улсын Их Хуралд тайлан, танилцуулга хүргүүлэх үед өөрийн үйл ажиллагааны тайланг хүргүүлж байх.

[/Дээрхи 27¹ дүгээр зүйлийг 2003 оны 6 дугаар сарын 20-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

27² дугаар зүйл. Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөл

1.Монгол Улсын санхүүгийн тогтолцоо, түүний тогтвортой байдлыг хангах чиг үүрэг бүхий Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөл /цаашид “Зөвлөл” гэх/ ажиллана.

2.Зөвлөл нь Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, санхүүгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнээс бүрдэнэ.

3.Зөвлөл нь санхүүгийн асуудлаар зөвлөмж, дүгнэлт гаргаж Улсын Их Хуралд хүргүүлж болох бөгөөд шаардлагатай гэж үзвэл гаргасан шийдвэр, зөвлөмж болон дүгнэлтээ нийтэд мэдээлнэ.

4.Зөвлөл нь банкны төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүдийг нэр дэвшүүлэх, томилох, чөлөөлөх журмыг батална.

5.Зөвлөлийн дүрмийг гишүүд хамтран батална.

6.Зөвлөл нь ажлын албатай байна.

[/Дээрх 27² дугаар зүйлийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

28 дугаар зүйл. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх, түүнийг хэрэгжүүлэх баталгаа

1. Монголбанкны Ерөнхийлөгч дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

1/ Монголбанк, түүний салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагааг зохицуулан удирдах;

2/ банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцаа, хэм хэмжээ, шаардлагыг тусгасан бодлого, санхүү бүртгэл, мэдээлэл, удирдлага, зохион байгуулалт зэрэг асуудлаар дүрэм, журам, заавар, тушаал гаргах;

3/ Улсын Их Хурлын Байнгын Хороо, Засгийн газар, холбогдох бусад байгууллагатай шууд харилцаж Улсын Их Хурлын чуулган, Байнгын хороо, Засгийн газрын хуралдаанд өөрийн байр суурийг илэрхийлэх;

4/ энэ хуулийн гурав, дөрөвдүгээр бүлэгт тодорхойлсон Монголбанкны үйл ажиллагааг явуулахад шаардлагатай тохиолдолд Засгийн газар буюу банкны нэрийн өмнөөс өөрийн хөрөнгийн хэмжээнд багтаан зээл, төлбөрийн болон банкны баталгаа гаргаж болно.

[/Энэ заалтад 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

[/Энэ заалтыг 2003 оны 6 дугаар сарын 20-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

5/ Монголбанкнаас үзүүлсэн ажил, үйлчилгээнд авах шимтгэл, олгосон зээлийн хүүгийн хувь, хэмжээг тогтоох;

6/ Монголбанкны зохион байгуулалтын бүтцийг тогтоох;

[/Энэ заалтыг 2003 оны 1 дүгээр сарын 2-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

7/ банкны гүйцэтгэх захирлыг томилох, чөлөөлөхөд түүний мэргэжлийн ёс зүй, мэргэшлийн ур чадвар зэрэг асуудлаар банкны төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдтэй зөвшилцөх, шаардлагатай гэж үзвэл гүйцэтгэх захирлыг өөрчлөх тухай банкны төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдэд зөвлөмж өгөх, банкны тухай хууль тогтоомжид заасан үндэслэлээр түдгэлзүүлэх, чөлөөлөх;

[/Энэ заалтад 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)

8/ төрийн мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй шаардлагатай асуудлын талаар Засгийн газарт мэдээлэх, түүнтэй хамтарч шийдвэр гаргах;

9/ төрийн мөнгөний бодлогын хэрэгжилт, санхүүгийн зах зээлийн байдлын талаар Монголбанкны дүгнэлт, саналыг Улсын Их Хурал, Засгийн газарт улирал тутам танилцуулах;

10/ банкны шийдвэр банкны тухай хууль тогтоомж, Монголбанкны шийдвэртэй харшилж байвал түүнийг хүчингүй болгох;

11/ банкны мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх, давтан сургах, мэргэшлийг нь дээшлүүлэх арга хэмжээ авах;

12/ энэ хууль болон банкны тухай хууль тогтоомжийн биелэлтийг иргэн, хуулийн этгээдэд шалган танилцаж, хуульд заасан арга хэмжээг авах, биелэлтийг нь бүрэн хангуулах талаар даалгавар өгч, гүйцэтгүүлэх;

[/Энэ заалтад 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

13/ банкны өөрийн хөрөнгийн зохистой хэмжээг хангах зорилгоор түүний бүтэц, хэмжээг өөрчлөх;

[/Энэ заалтыг 1998 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

14/Монголбанкны ажилтны ёс зүйн дүрмийг батлах;

[/Энэ заалтыг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

15/ хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

[/Энэ заалтын дугаарыг 1998 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар өөрчилсөн/](#)

[/Энэ заалтын дугаарыг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчилсөн/](#)

2. Монголбанкны Ерөнхийлөгч бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ дараахь баталгаагаар хангагдана:

1/ төрийн өндөр албан тушаалтны зэрэг дэвд тохирсон цалин авч, шаардлагатай бусад хангамж эдлэх;

2/ уналга, холбооны хэрэгслээр хангагдах;

3/ гадаадад зорчих, байх хугацаанд дипломат эрх ямба, дархан эрх эдлэх;

4/ хуулиар тогтоосон бусад баталгаа.

3. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийг гэмт хэрэг үйлдэж байхад нь буюу хэргийн газарт гэмт үйлдлийнх нь нотлох баримттайгаар баривчилсан бол энэ тухай Улсын Их Хурлын даргад 24 цагийн дотор мэдэгдэнэ. Үүнээс бусад тохиолдолд Монголбанкны Ерөнхийлөгчийг Улсын Их Хурлын зөвшөөрөлгүйгээр цагдан хорих, түүнд шүүхийн журмаар захиргааны шийтгэл ногдуулах, гэр орон, уналга, албан тасалгаа, биед нь нэгжлэг хийхийг хориглоно.

4. Монголбанкны Ерөнхийлөгч бүрэн эрхийнхээ хугацаанд улс, орон нутгийн албан дайчилгаанаас чөлөөлөгдөнө.

5. Монголбанкны Ерөнхийлөгч бүрэн эрхийнхээ хугацаанд хуулиар хариуцуулсан үүрэгт нь үл хамаарах бусад ажил, албан тушаалыг хавсран эрхэлж болохгүй.

6. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болоход түүнийг тодорхой ажил, албан тушаал эрхлүүлэх, тийм боломжгүй бол чөлөөлөгдсөнөөс хойш нэг жилийн хугацаанд амьдралын түвшинг нь бууруулахгүй байх арга хэмжээг Улсын Их Хурал авна.

28¹ дүгээр зүйл. Монголбанкны ерөнхий менежерийн бүрэн эрх

1. Монголбанкны ерөнхий менежер нь дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

1/ Монголбанкны орон тоо, цалингийн санг тогтоох, ажилтныг ажилд томилох, чөлөөлөх, урамшуулах, сахилгын шийтгэл ногдуулах;

2/ хуульд заасан бусад бүрэн эрх

[/Энэ зүйлийг 2003 оны 1 дүгээр сарын 2-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

29 дүгээр зүйл. Монголбанкны албан тушаалтны үйл ажиллагаанд хориглох зүйл

1. Монголбанкны албан тушаалтан дараахь үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно:

1/ иргэн, хуулийн этгээдийн ашиг сонирхлыг төлөөлөх;

[/Энэ заалтад 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

2/ өөртөө болон гэр бүл, төрөл төрөгсөд, ажил төрлийн болон бусад танил хүмүүст ашигтай давуу байдал бий болгох;

3/ банк,иргэн, хуулийн этгээдийн дансны үлдэгдэл, түүний гүйлгээ,тэдгээрийн хоорондын гэрээ, хэлцэл, банкны үйл ажиллагааны талаархи албан баримтыг хуульд зааснаас бусад тохиолдолд бусдад мэдээлэх, танилцуулах;

4/ хууль тогтоомжоор хориглосон бусад үйл ажиллагаа.

2. Монголбанкны албан тушаалтан, Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүн нь албан үүргийнхээ дагуу олж авсан мэдээллийн нууцлалыг хуульд зааснаас бусад тохиолдолд үүрэгт ажлаасаа чөлөөлөгдсөнөөс хойш ч задруулж үл болно.

[/Энэ хэсгийг 2003 оны 6 дугаар сарын 20-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

3.Монголбанкны Зөвлөлийн гишүүн үүрэгт ажлаасаа чөлөөлөгдсөнөөс хойш нэг жилийн дотор банкны удирдах албан тушаалд ажиллахыг хориглоно.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ Монголбанкнаас бусадтай харилцах

30 дугаар зүйл. Монголбанк Улсын Их Хуралтай харилцах

1. Монголбанк төрийн мөнгөний бодлого, холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, мөнгө, зээлийн байдлын талаар Улсын Их Хуралд улирал тутам танилцуулна.

2. Төрийн мөнгөний бодлогод тодорхойлсон үзүүлэлт нь Монголбанкны үйл ажиллагаанаас үл шалтгаалан эдийн засагт бий болсон нөхцөл байдлаас хамааран хэрэгжээгүй тохиолдолд энэ талаар Улсын Их Хуралд танилцуулна.

3. Монголбанк санхүүгийн тайлангаа аудитын санал, дүгнэлт болон Хяналтын зөвлөлийн санал, зөвлөмжийн хамт жил бүр Улсын Их Хуралд танилцуулна.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)

4. Улсын Их Хурал Монголбанкны үйл ажиллагаа хууль тогтоомжтой нийцэж байгаа эсэхэд хяналт тавьж, энэ хуулийн 27¹ дүгээр зүйлийн 9 дэх хэсгийн 4 дэх заалт, 30 дугаар зүйлийн 1-3 дахь хэсэгт заасан тайлан, танилцуулгатай танилцах бөгөөд ингэхдээ төрийн мөнгөний бодлого хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд нь оролцохгүй.

[/Энэ хэсгийг 2003 оны 6 дугаар сарын 20-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

31 дүгээр зүйл. Монголбанкнаас Засгийн газартай харилцах

1. Монголбанкнаас Засгийн газартай харилцах үйл ажиллагаа нь энэ хуулийн 17, 18 дугаар зүйл, 21 дүгээр зүйлийн 5 дахь хэсэгт зааснаар зохицуулагдана.

2. Монголбанк Засгийн газраас хараат бус байна.

3. Засгийн газрын шийдвэр төрийн мөнгөний бодлогод харшилж байвал Монголбанк энэ талаар Засгийн газарт мэдэгдэнэ.

4. Монголбанкны Ерөнхийлөгч Монголбанк болон банкны үйл ажиллагаатай холбогдох асуудлыг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэхэд зөвлөх эрхтэй оролцож болно.

5. Монголбанк мөнгөний статистик мэдээлэл болон жилийн тайлангаа Засгийн газарт хүргүүлнэ.

31¹ дүгээр зүйл. Монголбанкнаас Санхүүгийн зохицуулах хороотой харилцах

1. Монголбанк нь Санхүүгийн зохицуулах хороо болон санхүүгийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран ажиллах гурван талт харилцан ойлголцлын санамж бичиг үйлдэнэ.

2. Монголбанк Санхүүгийн зохицуулах хороотой харилцахдаа энэ хуулийн 31¹ дүгээр зүйлийн 1-д заасан санамж бичгийг удирдлага болгоно.

[/Дээрх 31¹ дүгээр зүйлийг 2005 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

32 дугаар зүйл. Монголбанкнаас банктai харилцах

1. Монголбанк энэ хуулийн 12, 13, 16, 19, 20 дугаар зүйл болон банкны тухай хууль тогтоомжийн дагуу банктai харилцана.

2. Монголбанк хяналтын чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ хуулийн дагуу үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа банкны дотоод хэрэгт хөндлөнгөөс оролцохгүй.

33 дугаар зүйл. Монголбанкны гадаад харилцаа

1. Монголбанк төрийн мөнгөний бодлого, банкны үйл ажиллагааны талаар олон улсын банк, гадаадын банк, санхүү, зээлийн байгууллагатай Монгол Улсын ашиг сонирхолд нийцүүлэн хууль тогтоомж, Монгол Улсын олон улсын гэрээний дагуу харилцаж ажиллана.

2. Монголбанк өөрийн бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар Засгийн газар хоорондын хуралдаан, зөвлөлгөөнд Монгол Улсыг төлөөлөн оролцож болно.

3. Монголбанк зохих гэрээний дагуу гадаад улсын Засгийн газар, төв банк, Монгол Улс гишүүнээр нь элссэн олон улсын байгууллагад банкны үйлчилгээ үзүүлж болно.

4. Монголбанк олон улсын байгууллагад гишүүнээр элсэх, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагатай хамтран ажиллаж болно.

5. Монголбанк Засгийн газрын санхүүгийн зуучлагчийн үүрэг гүйцэтгэхдээ Монгол Улс гишүүнээр нь элссэн олон улсын байгууллагатай хийх гүйлгээг энэ хуулийн 17 дугаар зүйлийн 3-т заасны дагуу гүйцэтгэнэ.

34 дүгээр зүйл. Монголбанкны мэдээлэл

1. Монголбанк мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэх хэрэгслүүдэд гарсан өөрчлөлтийг тухай бүр нь, мөнгө, зээл, санхүүгийн зах зээлийн байдлыг улирал тутам нийтэд мэдээлж байна.

2. Монголбанк мөнгөний статистик мэдээллийг сар тутам гаргана.

3. Монголбанк энэ зүйлийн 1,2 дахь хэсэгт заасан мэдээллийг гаргахад шаардагдах мэдээ, тайлан, үзүүлэлтийг банк, иргэн, хуулийн этгээдээс гаргуулан авах эрхтэй.

[/Энэ хэсэгт 1999 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

4. Монголбанк хууль тогтоомжийн дагуу статистикийн мэдээлэл, тайланг хэвлэлд нийтлүүлж болно.

5. Хуульд өөрөөр заагаагүй бол Монголбанк Засгийн газартай байгуулсан гэрээ, хэлцлийн талаархи мэдээллийг тухай бүр нийтэд мэдээлнэ.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

6. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн нийтээр дагаж мөрдөхөөр гаргасан эрх зүйн акт болон Хяналтын зөвлөлийн санал, зөвлөмжийг нийтэд мэдээлнэ.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

7. Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч, Дэд ерөнхийлөгчийн цалингийн хэмжээ нийтэд ил тод байна.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ

Монголбанкны өөрийн хөрөнгө, орлогын хуваарилалт

35 дугаар зүйл. Өөрийн хөрөнгө

1. Монголбанк үйл ажиллагаагаа явуулахад хүлээх үүргийн баталгаа болгох зорилгоор өөрийн хөрөнгөтэй байна. Өөрийн хөрөнгө нь дүрмийн сан, ерөнхий нөөцийн сан, дахин үнэлгээний сан, бусад сан, цэвэр орлогоос бүрдэнэ.

[2./Энэ хэсгийг 1998 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

36 дугаар зүйл. Дүрмийн сан.

1. Монголбанкны дүрмийн сан таван тэрбум төгрөгөөс доошгүй байх бөгөөд энэ хэмжээг гагцхүү хуулиар өөрчилнө.

[/Энэ хэсэгт 2001 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

2. Монголбанкны дүрмийн сангийн хэмжээг энэ зүйлийн 1 дэх хэсэг болон Монголбанкны саналыг үндэслэн Улсын Их Хурал тогтооно.

37 дугаар зүйл. Монголбанкны цэвэр орлогыг тодорхойлох

1. Монголбанкны санхүүгийн жилийн цэвэр орлогыг тодорхойлохдоо дараахь зарчмыг баримтална:

1/ нийт орлого, зарлагыг зохих журмын дагуу хуримтлуулж тооцсон байх;
2/ чанаргүй зээл болон активын хорогдол, нийгмийн хөгжлийн арга хэмжээнд зориулан нөөцийн санг зохих журмын дагуу урьдчилан байгуулсан байх;

3/ зохих аргачлалын дагуу актив, пассивыг дахин үнэлсэн байх.

2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан орлого, зарлагыг хуримтлуулан тооцох, нөөцийн сан байгуулах, актив, пассивыг дахин үнэлэх журам, аргачлалыг Монголбанк тогтооно.

3. Актив, пассивыг дахин үнэлэх журмыг Монголбанк тогтоохдоо дараахь зарчмыг баримтална:

1/ гадаад валютын улсын нөөцөд тооцогдох актив болон үнэт металл, үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээгээр гарсан цэвэр зөрүүг дахин үнэлгээний холбогдох сангаар хаах;

[2/ Энэ заалтыг 1998 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

4. Актив, пассивыг дахин үнэлэхэд гарсан үнэлгээний цэвэр зөрүүг Монголбанкны цэвэр орлогын тооцоонд хамааруулахгүй.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

38 дугаар зүйл. Монголбанкны цэвэр орлогыг хуваарилах

1. Монголбанкны цэвэр орлогыг дор дурдсан дарааллаар хуваарилна:

1/ дөчөөс доошгүй хувийг ерөнхий нөөцийн санд шимтгэх;

2/ [/Энэ заалтыг 1998 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

3/ энэ хэсгийн 1-д заасан гүйлгээг хийсний дараа үлдэх хэсгийг улсын төсөвт шилжүүлэх.

[/Энэ заалтад 2003 оны 1 дүгээр сарын 2-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт орсон/](#)

[/Энэ заалтад 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

2. [Энэ хэсгийг 1998 оны 1 дүгээр сарын 15-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

38¹ дүгээр зүйл. Монголбанкны алдагдлыг нөхөх

1. Монголбанкны пассив нь актив хөрөнгөөс хэтэрсэн тохиолдолд Засгийн газар үнэт цаас гаргах замаар уг зөрүүг нөхөх асуудлыг Улсын Их Хурал шийдвэрлэнэ.
[/Дээрх 38¹ дүгээр зүйлийг 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ Монголбанкны бүртгэл, санхүүгийн тайлан

39 дүгээр зүйл. Монголбанкны санхүүгийн жил

Монголбанкны санхүүгийн жил нь хуанлийн жилтэй адил байна.

40 дүгээр зүйл. Монголбанкны санхүүгийн тайлан

1. Монголбанк олон улсын нягтлан бодох бүртгэлийн жишгийн дагуу санхүүгийн тайлан гаргана.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)

2. Монголбанк жил бүр санхүүгийн тайлангаа баталгаажуулна.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

41 дүгээр зүйл. Санхүүгийн тайлангийн бүрдүүлбэр

Монголбанкны санхүүгийн тайлан нь тэнцэл, орлого, зарлагын тайлан, бусад холбогдох тайлан, нэмэлт тайлбар, тодруулгаас бүрдэнэ.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ Бусад заалт

42 дугаар зүйл. Хариуцлага

Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хууль тогтоомж зөрчсөн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол гэм буруутай этгээдэд Монголбанкны хянан шалгагч хууль тогтоомжийн дагуу захиргааны хариуцлага хүлээлгэнэ.

43 дугаар зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох

Энэ хуулийг 1996 оны 10 дугаар сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ
ХУРЛЫН ДЭД ДАРГА**

Ц. ЭЛБЭГДОРЖ